

Nord-Aurdal kommune

2009.01562-53
kv/maca

315

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Attn:

Deres ref.:
200901562-29 kv/maca

Vår ref.:
riechr - 12/6786

Vår dato:
02.07.2012

Høring av revisjonsdokument for Åbjøravassdraget

Vedlagt oversendes saksdokumenter fra kommunestyrebehandlingen i Nord-Aurdal kommune.

I tillegg vedlegges en minnepenn med diverse fotografier som viser Tisleifjorden i nedtappet tilstand. Bildene er tatt i månedsskiftet april/mai i 2004.

Med hilsen

Christian Rieber-Mohn
virksomhetsleder

Vedlegg: Utskrift av KS-sak 046/12
Minnepenn

Kopi til:

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering	Postboks 23	3502	HØNEFOSS
Gol kommune		3550	GOL
Hemsedal kommune		3560	HEMSEDAL
Vang kommune		2975	VANG I VALDRES
Vestre Slidre kommune		2966	SLIDRE

**Nord-Aurdal kommune
Utvalgssak**

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.	Saksbehandler
Formannskapet	23.05.2012	032/12	riechr
Kommunestyret	14.06.2012	046/12	riechr

Revisjon av konsesjonsvilkårene for Åbjøravassdraget. Høring av revisjonsdokument fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Felles saksutredning utarbeidet av Lornts Letnes, sekretær for arbeidsgruppa.

Vedlegg:

Dok. dato	Tittel	Dok.ID
14.05.2012	Referat fra møte i arbeidsgruppa 16. april 2012.docx	84976

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Nr	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	I	14.11.2011	Norges vassdrags- og energidirektorat	Høring av revisjonsdokument for Åbjøravassdraget
2	I	17.02.2012	Vestringsbygda utmarkslag BA m/fl	Konsesjonsrevisjon for Åbjøravassdraget - Høring av revisjonsdokumentet fra FBR

Dokumenter som det refereres til i saken:

1. Kravsdokument vedtatt av kommunestyrene i Vang, Vestre Slidre, Nord- Aurdal, Hemsedal og Gol mars- juni 2009.
2. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) 25. januar 2010
3. NVE 14. november 2011
4. Gol kommune 27. januar 2012
5. NVE 28. februar 2012.
6. Foreningen til Begnavassdragets Regulering (FBR) 3. november 2010
7. Gol kommune 14. februar 2012
8. Hydrologiservice AS 20. mars 2012

På hjemmesiden til NVE finnes diverse dokumenter herunder revisjonsdokumentet til FBR:
<http://www.nve.no/no/allekonsesjoner/?soknad=5831&stadium=&type=11>

Saksopplysninger:

Etter invitasjon fra Gol kommune ble det satt ned en arbeidsgruppe med medlemmer fra kommunene Vang, Vestre Slidre og Nord- Aurdal i Valdres og Hemsedal og Gol i Hallingdal om å utarbeide krav om revisjon av konsesjonsvilkårene i Åbjøravassdraget. Arbeidsgruppa konstituerte seg på møte 12. august 2008. Svein Erik Hilmen, daværende varaordfører i Nord- Aurdal, ble valgt som leder av arbeidsgruppa.

Arbeidsgruppa la fram sine forslag til krav om revisjon for kommunene våren 2009. Det ble oversendt NVE (Dok 1).

NVE vedtok at det skulle åpnes opp for revisjon 25. januar 2010 (Dok2). Samtidig oversendte de FBR's kommentarer til kravsdokumentet fra kommunene.

FBR ble bedt om å sende inn et utkast til revisjonsdokument til NVE innen 1. august 2010.

De fikk senere utsettelse.

Det endelige revisjonsdokumentet fra FBR er datert november 2010, og oversendt blant annet kommunene til uttale 14. november 2011 (Dok 3). Høringsfristen var satt til 20. februar 2012. Etter søknad (Dok 4) er høringsfristen forlenget til 1. juli 2012.

Arbeidsgruppa ved leder og sekretær har hatt 2 møter med sekretariatet til Landsforeninga for Vasskraftkommunar (LVK), to møter med statssekretærer i Olje- og Energidepartementet, og ett møte med Hydrologiservice AS, alle i Oslo, og ett med FBR.

I høringsrunden er det avholdt informasjonsmøte for Valdreskommunene i Vestre Slidre, og for Hallingdalkommunene på Gol.

Revisjonsdokumentet

Revisjonsdokumentet fra FBR er meget grundig. Det tar for seg alle forhold som gjelder nedbørsfelt, magasiner, elvestrekninger, vannmiljø, hydrologiske data, bruk av konsesjonene mellom laveste regulerte vannstand (LRV) og høyeste regulerte vannstand (HRV), minstevannføring og produksjonstap, kraftanlegg og tekniske anlegg.

Hovedinntrykket er at FBR er fornøyd med tingenes tilstand og at de ønsker så få endringer som mulig. De påpeker flere ganger at beslutningsgrunnlaget da konsesjonene ble gitt i tiden 1949-59 viser seg å være gode og har tatt høyde for utviklingen senere.

I sammendraget av revisjonsdokumentet sier FBR at det ikke er grunnlag for endringer av betydning i konsesjonsvilkårene. De begrunner det med følgende:

- FBR har ikke opplevd skader og ulemper som ikke var forutsett på konsesjonstidspunktet

- Det har ikke oppstått nye skader til ulempe for miljøet
- Beslutningsgrunnlaget var godt og riktig da konsesjonene ble gitt
- De skader og ulemper som har oppstått var forutsett og håndtert gjennom eksisterende vilkår
- Virkningen på fiske har vært mindre enn forutsett, og håndteres gjennom Opplandsprosjektet
- Det er ikke erosjonsproblemer utover det som var forutsett
- Friluftslivet er ikke påvirket negativt i særlig grad
- Pålegg om minstevassføring, magasinrestriksjoner og fyllingstidspunkt vil føre til produksjonstap
- Økonomiske krav faller utenom revisjonsadgangen.

I det etterfølgende vil FBR's kommentarer og arbeidsgruppas kommentarer følge de opprinnelige kravene for oversiktens skyld.

De enkelte kravene:

Krav fra kommunene	FBR's revisjonsdokument	Kommentarer
1. Fiskeribiologiske undersøkelser i hele vassdraget	Kravet om undersøkelser og utsetting av fisk er i hovedsak oppfylt. De avviser behovet for undersøkelser i Åbjøra nedenfor Bløytjern. Nøra er ikke lenger produktiv som gyteelv, og undersøkelser der har ingen hensikt.	For å holde fiskebestanden under overvåking må kravet om fiskebiologiske undersøkelser hvert 10. år fastholdes. Opplandsprosjektet bør vurdere hvilke tiltak som må gjøres i Buraåni for å forbedre den som gyteelv. All fisk som settes ut må være toårig for å sikre best mulig overlevelse.
2. Arkeologiske undersøkelser i reguleringssonene	FBR påpeker at slike undersøkelser kan være svært kostbare, og at det ikke er rettslig grunnlag for å kreve slike undersøkelser. FBR legger til grunn at det vil bli fastsatt en engangsavgift for kulturminnevern. De har heller ikke opplysninger om at det ble funnet noe av arkeologisk betydning i anleggstiden.	Nye metoder og nytt utstyr gjør at det oppdages langt flere fornminner nå enn tidligere. Under lavvannsperioden i Tisleifjorden i 1992 ble det oppdaget ca 1 ½ slaggrester/slagghauger etter jernvinneanlegg per kilometer strand (Kilde: Far etter folk i Hallingdal) At det ikke ble funnet noe i anleggsperioden kan ikke være gyldig "for evig tid". Sektoravgift på kr 7000 per GWh magasin kapasitet gjøres gjeldende også for denne reguleringen. Kravet fastholdes.
3. Kunstig elveløp/fisketrapp/fangstkum ved utløp av	FBR avviser tiltaket ut fra både kostnader ved etablering og utfordrende å	Kravet om fisketrapp er neppe realistisk eller nødvendig etter at utsetting

dammen på Tisleifjorden.	få den til å fungere etter hensikten med 11.5 meter reguleringshøyde. Praktiseringen av stamfiske tilfredsstiller alle relevante krav. Pålegg om mer utsetting av fisk skjer som avbøtende tiltak i stedet for naturlig reproduksjon.	av fisk i Tisleifjorden er øket. De andre tiltakene vil sammen med terskler, kulper og minstevannføring bidra til større overlevelse av fisk og bunndyr.
4. Det etableres terskler i Nøra, i Tisleia nedstrøms Tisleifjorddammen og Åbjøra nedstrøms Bløytjern. Terskel mellom Ølsjøen og Bløytjern reetableres.	FBR avviser kravet når det gjelder Nøra og Åbjøra. Nøra fordi den ikke har tilførsel av vann vinterstid, og Åbjøra nedenfor Bløytjern har kun restvannføring størstedelen av året, samt mye fall. Terskler i vannstrengen for øvrig ser FBR ikke behov for. De kan også medføre nye problemer som kjøving, isgang og mer ørekyte. Terskelen mellom Ølsjøen og Bløytjern er restene etter en nålefangdam som ble bygget for å utbedre kanalen mellom vannene.	At FBR avviser kravet for de bratteste delene av Åbjøra må aksepteres. I de mer slake delene av elva bør det imidlertid vurderes å anlegge terskler. Terskler i Nøra vil ha sin verdi landskapsmessig og estetisk på sommerhalvåret, selv om tiltaket har begrenset verdi for fisket. Det samme argumentet er gyldig også for andre deler av vannstrengen. Kravet for elvestrekningene med unntak av den bratteste delen av Åbjøra, fastholdes. Terskel mellom Ølsjøen og Bløytjern fastholdes.
5. Krav om restaurering av elveløp	Det vil komme inn under standardvilkår for naturforvaltning.	Det omfatter kulper og terskler i elveløpene for å øke overlevelse av fisk og bunndyr. Kravet fastholdes.
6. Utsetningsplasser for småbåter i Ølsjøen/Bløytjern, Tisleifjorden, Flyvatn og Helin..	Kravet avvises med begrunnelse at det er et privatrettslig forhold som er erstattet av skjønnets.	Om dette spesifikt var oppe i skjønnets er ikke kjent. Det er i alle fall et nødvendig tiltak for å kunne utnytte vannene til rekreasjon og fisket i de tider de er nedtappet. Utsetningsplassene må være åpne for allmennheten. Kravet fastholdes.
7. Merking av usikker is.	Det er ivaretatt gjennom gjeldende regelverk. Råker og usikker is i magasinene merkes. Ødelagte isveier er et erstattet privatrettslig forhold.	Dersom regelverket følges opp og det foretas jevnlig inspeksjoner av is og merking er dette kravet oppfylt.
8. Frostrøyk.	FBR mener at dette er et meget begrenset problem. Kraftverket i Tisleifjorden dam vil medføre roligere	Det er meget vanskelig å påvise endringer av frostrøyk før og etter utbyggingen i de forskjellige

	tapping, og redusere frostrøyk lokalt. Minstevannføring i Åbjøra kan medføre nye frostrøykproblemer.	elvestrekningene. Basert på erfaringene fra bl.a. Hallingdalselva er en uenig i at minstevannføring kan medføre nye frostrøykproblemer. Varierende tapping fra Tisleifjorden medfører at elva går åpen større deler av vinteren enn ved rolig tapping. Kravet fastholdes.
9. Isgang i elveløpet ned til Bløytjern.	Problemet med isgang og isdemmer i Tisleia erkjennes som et problem. Den skytes hovedsakelig ved Vasetdansen og Bjørkestølen med små ladninger for å beskytte private næringsinteresser. FBR mener dette er forhold som i liten grad berører allmenne interesser og skal derfor ikke tas med.	Isskyting selv med små ladninger vil kunne ha negativ virkning på fisk og bunndyr. Alternative måter å forhindre for mye kjøving og oppbygging av isdemmer bør vurderes. Beskyttelse av organismene i elva er av allmenn interesse. Kravet fastholdes.
10. Ulemper for tamreindrift	Dette er ikke kommentert av FBR	Kravet opprettholdes, men må sees i sammenheng med krav om merking av usikker is.
11. Manøvreringsreglement. Tillate kun tapping av Tisleifjorden i tidsrommet 1. desember- 15. mars. Regulere vannstandsvariasjonene i mengde og hurtighet i Tisleifjorden og Flyvatn for å unngå negative virkninger på isgang, estetikk, friluftsliv og fiske.	FBR påpeker at HRV og LRV er en del av konsesjonen og kan ikke endres under revisjonen hverken direkte eller indirekte. Kravene til manøvrering, fyllingstidspunkt og terskel vil begrense utnyttningen av reguleringshøydene. Fylling av Flyvatn innen 1. juni fører til produksjonstap på 14 GWh per år. Kun tapping av Tisleifjorden i perioden 1. desember- 15. mars fører til et produksjonstap på 38 GWh, og nedenforliggende kraftverk taper 10 GWh i årlig produksjon. Sammenhengen mellom magasin-fylling og flomdemping er ikke	I motsetning til reguleringskonsesjonen er manøvreringsreglementet underlagt revisjonen. De kravene kommunene har fremmet inngår i manøvreringsreglementet, og fastholdes. Kravet detaljeres til å omfatte <i>fyllingsnivåer</i> kombinert med minstevannføring i Tisleifjorden, Flyvatn og Helin. Å avskjære FBR fra å tappe Tisleifjorden i perioden 16. mars- 30. november er overhode ikke intensjonen i kravet. Dette kravet er for at nødetatene skal kunne komme til fjorden med bil

	<p>hensyntatt i kravene. Kravene avvises da de setter skranker for utnytting av reguleringshøydene, og faller utenom revisjonsadgangen.</p>	<p>og benytte isbanen til øvelseskjøring.</p>
<p>12. Minstevannføring. Krav om minstevannføring i Nøra, spesielt på sommerstid, og Åbjøra nedstrøms Bløytjern..</p>	<p>Lavvannslipp for Helin er 0.1 m³/s, for Flyvatn 0.5 m³/s, for Tisleifjorden 1.0 m³/s. Storevatn er et senkningsmagasin. Minstevannføring krever enten pumping opp i elva, eller at magasinet ikke kan nyttes som forutsatt. Minstevannføring i Åbjøra på 2 m³/s gjennom året fører til et produksjonstap på ca 60 GWh. FBR mener at det ikke er noen allmenne hensyn som tilsier endring fra dagens situasjon. FBR er ikke fremmed for en mere miljøtilpasset minstevannføring i Buaråne, Flya og Tisleia.</p>	<p>Kombinasjonene terskler, kulper og så tidlig fylling av Storevatn som mulig, vil være miljømessige forbedringer i Nøra. Kommunene foreslår minstevannføring i Åbjøra på 0.5 m³/s på vinter og 1 m³/s på sommer. Nøra bør ha vannføring hele året. Kravene fastholdes.</p> <p>Mere miljøtilpasset minstevannføring i Buaråne, Flya og Tisleia er gode tiltak. Å fastsette økt minstevannføring i disse tre elvene vil ha minimal virkning på produksjonen.</p>
<p>13. Fastsetting av konsesjonskraftmengde. Krav om fastsettelse av konsesjonskraftmengde på nytt for å ta hensyn til endret produksjonsvolum og at effekten av mer nedbør tilfaller kommunene.</p>	<p>FBR avviser disse kravene under henvisning til at økonomiske forhold ikke kan tas opp i vilkårsrevisjonen.</p>	<p>Større effektivitet i utnyttelse av vannet ved tekniske forbedringer bør komme vertskommunene til gode uansett om kravet fremmes i vilkårsrevisjon eller ikke. Mere nedbør på grunn av klimaendringer bør også komme vertskommunene til gode. Beregningsmåte av avgivelse av konsesjonskraft må endres i lovverket. Kravene fastholdes.</p>
<p>14. Prisen på konsesjonskrafta. Kommunene krever lik pris på konsesjoner før og etter 1959. Denne prisen er forutsigbar og uavhengig av årlige investeringer i verkene. Kravet ble også reist i forbindelse med drøftingene med Skagerak Kraft om uttakskontrakter. Kravet ble da</p>	<p>FBR påpeker at prisregimet er fastsatt i loven, og kan ikke endres ved vilkårsrevisjon.</p>	<p>Beregningsmåten for prisen på konsesjonskraft fra Åbjøra til kommunene er spesiell og fordelaktig for kommunene. Kravet frafalles.</p>

fracfalt.		
15. Næringsfond/miljøfond. Kommunene legger til grunn at det bør innbetales en sum tilsvarende etablering av næringsfond ved en ny konsesjon.	FBR avviser kravet med henvisning til at økonomiske krav ikke kan tas opp i revisjonen.	Kr 250.000 i 1949 tilsvarer i dag kr 4,533,211, og kr 75.000 i 1957 tilsvarer i dag kr 894,444. Kravet fastholdes. NVE/OED bør fastsette størrelsen slik at den er i samsvar med nye konsesjoner. Fond til fremme av fisk/vilt og friluftsliv er vedtatt av NVE ved tidligere revisjoner. Kravet fastholdes.
16. Standardvilkår for naturforvaltning.	FBR antar at standardvilkårene blir gjort gjeldende.	Kommunene forutsetter at Direktoratet for Naturforvaltning detaljerer dette kravet. Kravet fastholdes.
17. Forholdet til vannforskriften.	Fullkarakterisering av vassdraget skal være ferdig i 2011, og tiltaksprogram skal vedtas innen 2015.	Vannforskriften setter krav til vannforekomstene i sterkt modifiserte vassdrag med hensyn til miljø. Kravet fastholdes.
18. Andre krav. Virkningen av damkraftverk i dam Tisleifjorden.	Kraftverket er ikke underlagt konsesjonsbehandling etter vedtak i NVE.	Kommunene vil spesifisere sine krav på dette punktet når planene for verket legges ut på høring.

Andre forhold.

FBR's forslag til vilkår som kan gå ut er bestemmelser om flommanøvrering, fløting og fiskegrinder.

Kommunene vil ikke motsette seg disse forslagene, men stiller seg undrende til at vilkåret om flommanøvrering kan utgå.

Både i konsesjonen for regulering av Helin, Storevatn, Tisleia og Ølsjøen av 1948 og for Flyvatn av 1956 er det bestemmelse i reguleringsreglementet som sier at «*Det skal ved reguleringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes.*» Det er ingen grunn til å fjerne denne bestemmelsen.

FBR's forslag til nye vilkår er av teknisk art.

I de opprinnelige konsesjonene er det en hel rekke bestemmelser knyttet til anleggsfasen. Kommunene regner med at disse bestemmelsene vil utgå.

Kommunene ber om at de kravene av varig karakter som kommunene stiller, blir tatt inn i reviderte vilkår og manøvreringsreglement.

Kommunene vil også påpeke at de gjeldende konsesjoner ikke omfatter Pardisfjorden.

I motsetning til nyere konsesjoner er grensene for HRV og LRV fastsatt i manøvreringsreglementet, ikke i selve konsesjonen. Det betyr at disse størrelsene kan endres i den pågående revisjonen. Mulighetene til å nå fram med slike krav er neppe store da bruken de siste 50-60 år har festet seg hos både regulant og vertskommuner.

Beregning av produksjonstap utført av Hydrologiserivce AS.

På oppdrag fra arbeidsgruppa har Hydrologiserivce AS utført beregninger av produksjonstap i Åbjøra kraftverk med andre inngangsverdier enn de FBR har lagt til grunn.

Med minstevannføring på 0,5 m³/s i perioden 1. september – 31. mai, og 1 m³/s om sommeren, vil produksjonstapet bli ca 7 GWh.

Endres vannslippet til 1,0 m³/s om vinteren og 2 m³/s om sommeren, vil produksjonstapet bli ca 30 GWh.

Økonomi.

FBR har stilt kr 100.000 til disposisjon for arbeidsgruppa for å dekke dens kostnader som påløper etter at NVE har åpnet opp for revisjon.

Miljø.

Revisjon av konsesjonsvilkårene har som hovedmålsetting å forbedre vannmiljøet i regulerte vassdrag. Nye konsesjoner har strengere miljøkrav enn det som var situasjonen like etter krigen. Revisjonen skal så langt mulig bringe gamle konsesjoner opp mot dagens standard.

Plan for vannforvaltning.

Vannforvaltningsplan for Begnavassdraget, herunder Åbjøravassdraget, er under utarbeidelse. Dokumentet skal ferdigstilles i løpet av 2014. Det vil gå inn på alle typer menneskeskapte påvirkninger på vannmiljøet, og hvilke miljømål som skal fastsettes.

ESA har slått fast at det er de gamle revisjonsordningene som skal tilpasses vanddirektivets krav, og ikke motsatt. Direktivets krav er blant annet at vilkårene skal kunne endres hvert sjette år, mot hvert trettiende som fastsatt i lovverket.

Endring av kravene.

I kravsdokumentet ble det varslet at kommunene forbeholdt seg retten til å komme med endrete eller nye krav i løpet av prosessen. Denne adgangen må videreføres inntil nye vilkår og manøvreringsreglement er vedtatt for å kunne fange opp behov for endringer som kan oppstå etter utarbeidelse av Vannforvaltningsplan for Begnavassdraget og etter at OED har fastsatt retningslinjer for revisjon av vannkraftkonsesjoner.

Vurdering:

Kravet om fiskeribiologiske undersøkelser fastholdes. Selv om Opplandsprosjektet gjør et svært godt arbeid, er det viktig at det videreføres og at mengde og kvalitet på fisken undersøkes også i fremtiden.

Kravet om arkeologiske undersøkelser i reguleringssonene fastholdes. Ved revisjonen av Vinstra- og Tessevassdragene ble det pålagt regulanten å innbetale en sektoravgift for å gjennomføre slike undersøkelser.

Kunstig elveløp eller fisketrapp ved utløpet av dammen på Tisleifjorden vil neppe fungere tilfredsstillende med den store regulerings høyden. Om et slikt tiltak vil ha noen positiv effekt på fiske i Tisleifjorden er usikkert. Økt utsetting av fisk vil ha langt bedre nytteeffekt sett opp mot kostnadene og usikkerheten om funksjonalitet ved tiltaket. Dette kravet frafaller.

Krav om terskler, kulper og minstevannføring i elvestrekningene vil være avbøtende tiltak som sikrer fisk og bunndyr ved lav vannstand i elvene.

Terskler i elvene. FBR avviser kravet når det gjelder Nøra og Åbjøra. Terskler i Åbjøra på grunn av mye fall og kun restvannføring i størstedelen av året er urealistisk å kreve. Selv med

pålegg om minstevannføring i Åbjøra er det nok bare en kort strekning nederst i elva det er mulig å etablere terskler. De vil først og fremst ha en visuell forbedrende effekt sammen med krav om minstevannføring. Terskler i Nøra vil ha visuell og landskapsmessig virkning, først og fremst på sommerhalvåret, selv om fiske er ødelagt fordi elva er tørrlagt store deler av året i forbindelse med reguleringen. Med minstevannføring i Nøra kan de foreslåtte tiltakene reetablere elva som fiskehabitat.

Etablering av terskler i Flya kan bli aktuelt å kreve i forbindelse med befaringen som NVE planlegger avholdt i september 2012.

Å kreve etablering av terskel mellom Bløytjern og Ølsjøen er for å hindre at Ølsjøen tappes under LRV i de perioder det er nødvendig å tappe Bløytjern helt ned for å utføre nødvendig vedlikehold og utbedringer. Selv om FBR mener at en slik terskel aldri har eksistert, er ikke det begrunnelse god nok til å avvise at den skal etableres.

Krav om restaurering av elveløp er en del av standardvilkår for naturforvaltning, og fastholdes.

Utsettingsplasser for småbåter i Ølsjøen/Bløytjern, Tisleifjorden, Flyvatn og Helin fastholdes. Ved lav vannstand i disse vannene er strandsonene lange og gjør bruk av vannene vanskelig. Antall og plassering avtales direkte mellom FBR og de enkelte støttslag/fiskeforeninger. Det er en forutsetning at disse plassene er åpne og tilgjengelige for allmennheten.

Merking av usikker is er nødvendig å følge opp på grunn av endrede strømforhold ved effektkjøring, og hindre at personer går gjennom isen der den tidligere ble ansett for å være trygg.

Frostrøyk er et problem i Tisleia. Elva går i dag åpen stort sett hele året. Før utbyggingen var den islagt. Det er mulig at damkraftverket i Tisleiadammen vil medføre roligere tapping og slik redusere problemet. Argumentet om at dette verket kun skal kjøres samtidig med Åbjøraverket ved å benytte vannet en gang til, tilsier at situasjonen ikke blir vesentlig endret fra dagens.

Problemet med isgang og isdemmer i Tisleia kan ha sammenheng med variasjoner i kjøremønster. Alternative måter å forebygge og fjerne isdemmer på må undersøkes. Manøvreringsreglementet er underlagt revisjon. Når kommunene krever at Tisleifjorden kun skal tappes i perioden 1. desember- 15. mars er det ikke for å avskjære tapping andre tider av året. Kravet presiseres og omformes til å lyde: *I perioden 1. desember- 15. mars skal vannstanden i Tisleiffjorden holdes konstant eller synkende.*

Begrunnelsen er at isbanen på Tisleifjorden benyttes til kjøreopplæring av utrykningspersonell (politi, ambulanse, brann- og redning, Røde Kors og leger). Fylling i dette tidspunktet kan føre til overvann som hindrer bruk av banen.

Når det gjelder oppfyllingstidspunkter aksepteres FBR's argument at det i all hovedsak er årlig tilsig som bestemmer fyllingstidspunktene i de forskjellige magasinene. Tisleifjorden med den store regulerings høyden gir de største miljømessige negative virkningene. Den bør derfor gis prioritet på oppfylling. Kravet bør derfor omformes til å lyde: *Tisleiffjorden fylles først om våren til minimum HRV minus 2 meter. Deretter fylles de ovenfor liggende magasiner. Fra Flyvann og Helin tappes kun minstevannføring inntil HRV minus 1 meter er nådd.*

Nasjonal satsing på turisme har som målsetting å øke utenlands sommerturisme til fjellområdene. Da er det viktig at de negative virkningene av stor regulerings høyde i det dominerende magasinet midt i reiselivsområdet gis så godt visuelt inntrykk som mulig. En slik kjøring av magasinene vil dessuten imøtekomme FBR's behov for flomdemping. De vil heller ikke sette skranker for utnytting av regulerings høyden.

Gjennomsnittlig fyllingstidspunkter i perioden 1961- 2010 er oppgitt av FBR til å være 13. juli for Helin, 28. mai for Flyvatn, 29. mai for Storevatn og 9. juli for Tisleifjorden.

Helin er fullt og helt avhengig av naturlig tilsig. De oppgitte datoene tilsier at utsetting med noen dager for fylling av Flyvatn og Storevatn til fordel for Tisleifjorden ikke vil ha spesielt store negative konsekvenser for fiske og friluftsliv i første halvpart av sommeren.

FBR har beregnet tap på grunn av krav om minstevannføring i de forskjellige elvestrekningene. De sier at de ikke er fremmed for en mere miljøtilpasset minstevannføring i Buaråne, Flya og Tisleia. Et slikt pålegg vil ha svært liten innvirkning på årlig produksjon. For Åbjøra har FBR beregnet produksjonstap på ca 60 GWh med slipp av 2 m³/s hele året. Slippes det 0,5 m³/s i perioden 1. september til 31. mai, og 1 m³/s i perioden 1. juni til 31. august, har Hydrologiservice AS beregnet produksjonstapet til ca 7 GWh. Dobles vannmengden til 1 m³/s på vinter og 2 m³/s på sommer, har de beregnet produksjonstapet til ca 30 GWh.

Den minste mengden vil ikke ha dramatisk forbedring av miljøet i elva, men sammen med sideelver nedenfor Bløytjern vil det gi akseptabel vannføring på sommerstid. Forbedringer i elveløpet i den slakeste delen nederst i elva vil til sammen ha positiv effekt på vannmiljøet der, og det visuelle uttrykket.

Konsesjonskraftmengde fastsettes i konsesjonen på bakgrunn av innvunne naturhestekrefter. Kravet om at NVE og OED bør vurdere mengden på nytt fastholdes. Både moderniseringer og mere nedbør bør komme vertskommunene til gode. Midlere årlig produksjon i Åbjøra kraftstasjon er 541 GWh. Årlig avgitt konsesjonskraft er 35.5 GWh, det utgjør 6.56 %. Differansen mellom avgitt konsesjonskraft og 10 % av midlere årsproduksjon utgjør 18.6 GWh. Med 10 øre per KWh i differanse mellom produksjonskostnad og salgsverdi taper kommunene årlig til sammen 1.86 mill kr. Måten å beregne avgivelse av konsesjonskraft bør i større grad enn i dag reflektere midlere produksjon i verket, og det er den som bør legges til grunn for konsesjonskraft.

Pris på konsesjonskraften fra de første reguleringene i Åbjøravassdraget følger en helt egen beregningsmåte som er til gunst for kommunene. Kravet om at prisen på konsesjonskraft skal følge OED- pris må derfor frafalles.

OED har i de avgjørelser om vilkårsrevisjon som er fattet gitt kommunene medhold i at regulanten skal yte kommunene et engangsbeløp til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv.

Kommunene regner med at tilsvarende fastsettes for Åbjøravassdraget.

Kommunene krever også at næringsfondene styrkes slik at det samlet ytes tilsvarende det nye konsesjoner pålegges.

At standardvilkårene for naturforvaltning gjøres gjeldende er selvsagt. Kravene bør dessuten nedfelles i de nye vilkårene. Direktoratet for Naturforvaltning er faginstans på dette feltet. De bør derfor detaljere kravene som skal stilles ved revisjonen.

Plan for vannforvaltning i Begnavassdraget, herunder Åbjøravassdraget, har svært liten verdi som grunnlag for endring i konsesjonsvilkårene i seg selv. Det er bare gjennom vilkårsrevisjon det lar seg gjøre. Kommunene må forbeholde seg retten til å komme med endrede eller nye krav når vannforvaltningsplanen er vedtatt, dersom nye vilkår ikke er fastsatt i mellomtiden.

På møte mellom leder og sekretær i arbeidsgruppa og OED 24. oktober 2011 ble det uttalt fra departementets side at retningslinjene for revisjon av vassdragskonsesjoner skulle gjøres gjeldende i god tid før høringsfristen 20. februar. Så har ikke skjedd. De er fortsatt ikke godkjent i OED. Hvilket nytt handlingsrom som kommunene kan utnytte er derfor ukjent. Kommunene må derfor kunne ta forbehold om å kunne fremme nye krav eller revidere de som er vedtatt dersom retningslinjene gir slik mulighet.

Forslag til vedtak:

Kommunestyret har vurdert dokumentet for revisjon av Åbjøravassdraget oversendt av NVE i november 2011 opp mot de innsendte kravene i 2009.

Følgende krav opprettholdes uendret (Nummerering ovenfor/nummerering i kravsdokumentet):

- Fiskeribiologiske undersøkelser hvert 10. år. (1/5.1.1)
- Arkeologiske undersøkelser i reguleringssonene. (2/5.1.2)
- Terskler og kulper i Nøra, Tisleia, mellom Bløytjern og Ølsjen, og Åbjøra. (4/5.2.2)
- Restaurering av elveløp. (5/5.2.3)
- Utsettingsplasser for småbåter i Ølsjøen/bløytjern, Tislefjorden, Flyvatn og Helin. (6/5.2.4)
- Merking av usikker is. (7/5.2.5)
- Tiltak mot frostrøyk i Tisleia. (8/5.2.6)
- Tiltak mot isgang/isdemmer i Tisleia. (9/5.2.7)
- Ulemper for tamreindrift. (10/5.2.8)
- Minstevannføring i Nøra. (12/5.3.2)
- Miljøfond for opphjør av fisk/vilt og friluftsliv. (15/5.4.3)
- Styrking av næringsfondene til dagens nivå. (15/5.4.3)
- Standardvilkår for naturforvaltning. (16/5.5)
- Forholdet til vannforskriften. (17/5.6)
- Nye krav kan fremmes i forbindelse med damkraftverket i Tisleiadammen. (18/5.7)

Følgende er omformulert:

- Det etableres terskler og kulper i den nederste, flateste, delen av Åbjøra. (4/5.2.2)
- Kravene for manøvreringsreglementet omformes slik: (11/5.3.1)
  - o I perioden 1. desember- 15. mars skal vannstanden i Tisleifjorden holdes konstant eller synkende
  - o Tisleifjorden fylles først om våren til HRV minus 2 meter. Deretter fylles de ovenfor liggende magasinene. Fra Storevatn, Flyvann og Helin tappes kun minstevannføring inntil HRV minus 1 meter er nådd i disse magasinene.
- Krav om minstevannføring i Åbjøra spesifiseres slik:
  - o Som minstevannføring i Åbjøra slippes 0,5 m³/s i perioden 1. september- 31. mai, og 1 m³/s i perioden 1. juni- 31. august. (12/5.3.2)

Følgende krav frafalles:

- Krav om OED- pris på konsesjonskraft (14/5.4.2)
- Kunstig elveløp/fisketrapp ved Tisleiadammen (3/5.2.1)

Nye krav (/5.7)

- Terskler i Flya og Buaråne kan fremmes i forbindelse med befarings

- Dersom nye vilkår ikke er fastsatt før Vannforvaltningsplanen for Begnavassdraget er vedtatt, forbeholder kommunene seg rett til å komme med ytterligere krav basert på den planen
- Dersom retningslinjene for revisjon, som OED skal fastsette, gir åpning for å vurdere ytterligere krav, forbeholder kommunene seg retten til å komme tilbake med nye eller endrede krav

Forhold som må vurderes:

- NVE og OED oppfordres til å vurdere lovbestemmelsen om fastsetting av konsesjonskraftmengde slik at den knyttes til midlere årlig produksjon, og på bakgrunn av mere fuktig klima. (13/5.4.1)

Andre forhold.

- Vilkårenes bestemmelser som omhandler anleggsfasen kan gå ut.
- Kommunene ber om at bestemmelsene for flommanøvrering og fløting videreføres.
- Kravene som kommunene stiller blir tatt inn i reviderte konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement.

23.05.2012 Formannskapet

Knut Ove Hennum ble valgt til saksframlegger.

Virksomhetsleder Christian Rieber-Mohn orienterte om saken.

Votering:

Rådmannen sitt forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FS-032/12 Vedtak, enstemmig (7 stemmer):

Kommunestyret har vurdert dokumentet for revisjon av Åbjøravassdraget oversendt av NVE i november 2011 opp mot de innsendte kravene i 2009.

Følgende krav opprettholdes uendret (Nummerering ovenfor/nummerering i kravsdokumentet):

- Fiskeribiologiske undersøkelser hvert 10. år. (1/5.1.1)
- Arkeologiske undersøkelser i reguleringssonene. (2/5.1.2)
- Terskler og kulper i Nøra, Tisleia, mellom Bløytjern og Ølsjen, og Åbjøra. (4/5.2.2)
- Restaurering av elveløp. (5/5.2.3)
- Utsettingsplasser for småbåter i Ølsjøen/bløytjern, Tislefjorden, Flyvatn og Helin. (6/5.2.4)
- Merking av usikker is. (7/5.2.5)
- Tiltak mot frostrøyk i Tisleia. (8/5.2.6)
- Tiltak mot isgang/isdemmer i Tisleia. (9/5.2.7)

- Ulemper for tamreindrift. (10/5.2.8)
- Minstevannføring i Nøra. (12/5.3.2)
- Miljøfond for opphjør av fisk/vilt og friluftsliv. (15/5.4.3)
- Styrking av næringsfondene til dagens nivå. (15/5.4.3)
- Standardvilkår for naturforvaltning. (16/5.5)
- Forholdet til vannforskriften. (17/5.6)
- Nye krav kan fremmes i forbindelse med damkraftverket i Tisleiadammen. (18/5.7)

Følgende er omformulert:

- Det etableres terskler og kulper i den nederste, flateste, delen av Åbjøra. (4/5.2.2)
- Kravene for manøvreringsreglementet omformes slik: (11/5.3.1)
  - o I perioden 1. desember- 15. mars skal vannstanden i Tisleifjorden holdes konstant eller synkende
  - o Tisleifjorden fylles først om våren til HRV minus 2 meter. Deretter fylles de ovenfor liggende magasinene. Fra Storevatn, Flyvann og Helin tappes kun minstevannføring inntil HRV minus 1 meter er nådd i disse magasinene.
- Krav om minstevannføring i Åbjøra spesifiseres slik:
  - o Som minstevannføring i Åbjøra slippes 0,5 m³/s i perioden 1. september- 31. mai, og 1 m³/s i perioden 1. juni- 31. august. (12/5.3.2)

Følgende krav frafalles:

- Krav om OED- pris på konsesjonskraft (14/5.4.2)
- Kunstig elveløp/fisketrapp ved Tisleiadammen (3/5.2.1)

Nye krav (/5.7)

- Terskler i Flya og Buaråne kan fremmes i forbindelse med befarings
- Dersom nye vilkår ikke er fastsatt før Vannforvaltningsplanen for Begnavassdraget er vedtatt, forbeholder kommunene seg rett til å komme med ytterligere krav basert på den planen
- Dersom retningslinjene for revisjon, som OED skal fastsette, gir åpning for å vurdere ytterligere krav, forbeholder kommunene seg retten til å komme tilbake med nye eller endrede krav

Forhold som må vurderes:

- NVE og OED oppfordres til å vurdere lovbestemmelsen om fastsetting av konsesjonskraftmengde slik at den knyttes til midlere årlig produksjon, og på bakgrunn av mere fuktig klima. (13/5.4.1)

Andre forhold.

- Vilkårenes bestemmelser som omhandler anleggsfasen kan gå ut.
- Kommunene ber om at bestemmelsene for flommanøvrering og fløting videreføres.

- Kravene som kommunene stiller blir tatt inn i reviderte konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement.

.....

14.06.2012 Kommunestyret

Saksframlegger Knut Ove Hennum orienterte om saken.

Ole Tor Kulterstad fremmet følgende endrings- og tilleggsforslag til forslag til vedtak:

- Det etableres terskler og kulper i den nederste, flateste, delen av Åbjøra. (4/5.2.2) endres til: *Det etableres terskler og kulper i Åbjørås flateste partier, dvs. ovenfor Mønin bru, samt i elvens nederste del.*
- Under "Nye krav", (5.7) står det: "Dersom retningslinjene for revisjon, som OED skal fastsette, gir åpning for å vurdere ytterligere krav, forbeholder kommunene seg retten til å komme tilbake med nye eller endrede krav". Tilføyes følgende: *Det skal også kunne åpnes for en helt ny konsesjonsrunde der erstatning for fallrettigheter, skader og ulemper, oppjusteres til nåtidens prisnivå og deretter indeksreguleres.*

Gruppemøte

Votering:

Rådmannen sitt forslag til vedtak med Ole Tor Kulterstad sine tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

KS-046/12 Vedtak, enstemmig (25 stemmer):

Kommunestyret har vurdert dokumentet for revisjon av Åbjøravassdraget oversendt av NVE i november 2011 opp mot de innsendte kravene i 2009.

Følgende krav opprettholdes uendret (Nummerering ovenfor/nummerering i kravsdokumentet):

- Fiskeribiologiske undersøkelser hvert 10. år. (1/5.1.1)
- Arkeologiske undersøkelser i reguleringssonene. (2/5.1.2)
- Terskler og kulper i Nøra, Tisleia, mellom Bløytjern og Ølsjen, og Åbjøra. (4/5.2.2)
- Restaurering av elveløp. (5/5.2.3)
- Utsettingsplasser for småbåter i Ølsjøen/bløytjern, Tislefjorden, Flyvatn og Helin. (6/5.2.4)
- Merking av usikker is. (7/5.2.5)
- Tiltak mot frostrøyk i Tisleia. (8/5.2.6)
- Tiltak mot isgang/isdemmer i Tisleia. (9/5.2.7)
- Ulemper for tamreindrift. (10/5.2.8)
- Minstevannføring i Nøra. (12/5.3.2)
- Miljøfond for opphjelpe av fisk/vilt og friluftsliv. (15/5.4.3)

- Styking av næringsfondene til dagens nivå. (15/5.4.3)
- Standardvilkår for naturforvaltning. (16/5.5)
- Forholdet til vannforskriften. (17/5.6)
- Nye krav kan fremmes i forbindelse med damkraftverket i Tisleiadammen. (18/5.7)

Følgende er omformulert:

- Det etableres terskler og kulper i Åbjørås flateste partier, dvs. ovenfor Mønin bru, samt i elvens nederste del. (4/5.2.2)
- Kravene for manøvreringsreglementet omformes slik: (11/5.3.1)
  - o I perioden 1. desember- 15. mars skal vannstanden i Tisleifjorden holdes konstant eller synkende
  - o Tisleifjorden fylles først om våren til HRV minus 2 meter. Deretter fylles de ovenfor liggende magasinene. Fra Storevatn, Flyvann og Helin tappes kun minstevannføring inntil HRV minus 1 meter er nådd i disse magasinene.
- Krav om minstevannføring i Åbjøra spesifiseres slik:
  - o Som minstevannføring i Åbjøra slippes 0,5 m³/s i perioden 1. september- 31. mai, og 1 m³/s i perioden 1. juni- 31. august. (12/5.3.2)

Følgende krav frafalles:

- Krav om OED- pris på konsesjonskraft (14/5.4.2)
- Kunstig elveløp/fisketrapp ved Tisleidammen (3/5.2.1)

Nye krav (/5.7)

- Terskler i Flya og Buaråne kan fremmes i forbindelse med befaring
- Dersom nye vilkår ikke er fastsatt før Vannforvaltningsplanen for Begnavassdraget er vedtatt, forbeholder kommunene seg rett til å komme med ytterligere krav basert på den planen
- Dersom retningslinjene for revisjon, som OED skal fastsette, gir åpning for å vurdere ytterligere krav, forbeholder kommunene seg retten til å komme tilbake med nye eller endrede krav. Det skal også kunne åpnes for en helt ny konsesjonsrunde der erstatning for fallrettigheter, skader og ulemper, oppjusteres til nåtidens prisnivå og deretter indeksreguleres.

Forhold som må vurderes:

- NVE og OED oppfordres til å vurdere lovbestemmelsen om fastsetting av konsesjonskraftmengde slik at den knyttes til midlere årlig produksjon, og på bakgrunn av mere fuktig klima. (13/5.4.1)

Andre forhold.

- Vilkårenes bestemmelser som omhandler anleggsfasen kan gå ut.
- Kommunene ber om at bestemmelsene for flommanøvrering og fløting videreføres.
- Kravene som kommunene stiller blir tatt inn i reviderte konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement.